

جامعه شناسی سیاسی

معاصر ایران و غرب

تألیف:

محمد جواد مرادی

دانشجوی دکتری جامعه شناسی سیاسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جامعه‌شناسی سیاسی

معاصر ایران و غرب

تالیف:

محمد جواد مرادی

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

سرشناسه: مرادی، محمدجواد، ۱۳۷۴-

عنوان و نام پدیدآور: جامعه‌شناسی سیاسی معاصر ایران و غرب / تالیف محمدجواد مرادی.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات موحک، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۳۴۳ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۶۴۵-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۴۳.

موضوع: جامعه‌شناسی سیاسی

موضوع: Political sociology

رده بندی کنگره: JAV۶

رده بندی دیویی: ۳۰۶/۲

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۸۷۵۹۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

انتشارات موحک (ناشر دانشگاهی)

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir اینستاگرام: mojakpublication

عنوان: جامعه‌شناسی سیاسی معاصر ایران و غرب

تالیف: محمد جواد مرادی

مشخصات ظاهری: ۳۴۳ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۲، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۴۱۵۰۰۰۰ ریال، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۶۴۵-۷

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موحک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

خداوندا رحمتی عطا فرما

تا ایمان، نام و نان برایم نیاورد، قوتم بخش تا نانم را و حتی نامم را در
خطر ایمانم افکنم، تا از آن‌هایی باشم که پول دنیا را می‌گیرند و برای
دین کار می‌کنند، نه آن‌هایی که پول دین می‌گیرند و برای دنیا کار
می‌کنند.

فهرست مطالب

فصل اول: مفاهیم کلی جامعه‌شناسی سیاسی	۱۷
۱-۱ جامعه‌شناسی سیاسی چه ویژگی‌هایی دارد؟	۱۷
۲-۱ تعریف جامعه‌شناسی سیاسی، علوم سیاسی، تفاوت این دو با هم	۱۸
۳-۱ تاریخچه شکل‌گیری جامعه‌شناسی سیاسی	۲۰
۴-۱ مکتب پوزیتیویسم	۲۱
۵-۱ مکتب مارکسیسم	۲۲
۶-۱ اساس ساختار جامعه	۲۲
۷-۱ مارکسیسم‌های ساختاری	۲۳
۸-۱ اصول مارکسیسم‌های ساختاری در جامعه‌شناسی سیاسی	۲۳
۹-۱ فونکسیونالیست‌ها	۲۵
۱۰-۱ نخبگان (الیتسم)	۲۷
۱۱-۱ دیدگاه الیتسم پاره‌تو	۲۸
۱۲-۱ بحث انقلاب در دیدگاه پاره‌تو	۲۹
۱۳-۱ نظریه موسکا	۲۹
۱۴-۱ نظریه نخبگان سی‌رایت‌میلز	۳۰
۱۵-۱ پلورالیسم (تکثرگرایی)	۳۰
۱۶-۱ نظریه کورپوراتیسم (مشارکت)	۳۰
۱۷-۱ در بحث اصطلاحات سیاسی	۳۰
۱-۱۷-۱ انواع حکومت	۳۰
۲-۱۷-۱ انواع جامعه‌شناسی سیاسی	۳۱

فصل دوم: مباحث تفصیلی جامعه‌شناسی سیاسی ۳۳

- ۱-۲ مکتب تفهمی ۳۳
- ۲-۲ نقطه منفی بروکراسی چیست؟ ۳۴
- ۳-۲ دیدگاه وبر نسبت به نظم اجتماعی ۳۴
- ۴-۲ تعریف وبر از حزب چگونه است؟ ۳۵
- ۵-۲ سازمان اجتماعی ۳۵
- ۶-۲ اما بروکراسی چه ویژگی‌هایی برای وبر دارد؟ ۳۶
- ۷-۲ محیط اجتماعی سیاست چیست؟ ۳۷
- ۸-۲ ماشین دولتی مدرن ۳۸
- ۹-۲ نظام سیاسی ۳۹
- ۱۰-۲ چرا انسان‌ها اطاعت می‌کنند؟ ۳۹
- ۱۱-۲ نظام اجتماعی ۴۰
- ۱۲-۲ دیدگاه وبر نسبت به نظام سیاسی ۴۱
- ۱۳-۲ مقایسه وبر و مارکس ۴۱
- ۱۴-۲ دیدگاه پارسونز نسبت به نظم سیاسی ۴۲
- ۱۵-۲ دیدگاه پارسونز نسبت به نظم اجتماعی ۴۳
- ۱۶-۲ تعامل میان نظام شخصیتی و نظام اجتماعی ۴۴
- ۱۷-۲ قشربندی اجتماعی از دیدگاه پارسونز ۴۷
- ۱۸-۲ سازمان اجتماعی ۴۸
- ۱۹-۲ دیدگاه پارسونز نسبت به نظام سیاسی ۴۹
- ۲۰-۲ دیدگاه پارسونز نسبت به حاکمان سیاسی (رهبری) ۵۱
- ۲۱-۲ بینش مارکس نسبت به نظم اجتماعی ۵۲
- ۲۲-۲ سازمان اجتماعی ۵۴
- ۲۳-۲ پرولتاریا در نظر مارکس چیست؟ ۵۶
- ۲۴-۲ بینش مارکس نسبت به نظم سیاسی ۵۷

- ۲۵-۲ بینش مارکس نسبت به دگرگونی ۵۹
- ۲۶-۲ دولت چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟ ۶۲
- ۲۷-۲ تئوری‌های دولت محور و جامعه محور ۶۲
- ۲۸-۲ تفاوت رهیافت‌های دولت محور و جامعه محور ۶۵
- ۲۹-۲ بررسی سه نظریه مهم در جامعه‌شناسی سیاسی ۶۵
- ۳۰-۲ پلورالیسم ۶۵
- ۳۰-۲-۱ نظریه اساسی پلورالیسم در مورد دولت ۶۶
- ۳۰-۲-۲ ویژگی‌های پلورالیسم ۶۶
- ۳۰-۲-۳ قدرت از نظر پلورالیسم ۶۸
- ۳۰-۲-۴ پاسخ‌های پلورالیسم ۷۰
- ۳۱-۲ پلورالیسم نو ۷۱
- ۳۲-۲ پسامارکسیسم ۷۲
- ۳۳-۲ پسامدرنیسم ۷۲
- ۳۴-۲ نخبه‌گرایی کلاسیک ۷۴
- ۳۵-۲ نخبه‌گرایی دموکراتیک (وبر/ شوپتر) ۷۵
- ۳۶-۲ شبکه قدرت نخبگان ملی ۷۶
- ۳۷-۲ تعریف کورپوراتیسم ۷۸
- ۳۸-۲ مارکسیسم ۸۰
- ۳۸-۲-۱ نظریه دولت در مارکسیسم ۸۰
- ۳۸-۲-۲ نظریه دولت مارکس ۸۱
- ۳۸-۲-۳ نظریه پولاتزاس ۸۲
- ۳۸-۲-۴ نظریه کلاس اوفه ۸۲
- ۳۸-۲-۵ دولت عرصه سلطه طبقاتی ۸۳
- ۳۹-۲ نظریات راجع به دولت ۸۴
- ۴۰-۲ جامعه مدنی ۸۶

- ۸۷..... ۱-۴۰-۲ جامعه مدنی از نظر هگل
- ۸۸..... ۲-۴۰-۲ تعریف از جامعه مدنی
- ۸۸..... ۴۱-۲ جامعه توده‌ای
- ۸۹..... ۱-۴۱-۲ ویژگی‌های جامعه توده‌ای
- ۸۹..... ۲-۴۱-۲ تئوری‌های جامعه توده‌ای

فصل سوم: رابطه دولت و جامعه..... ۹۳

- ۹۳..... ۱-۳ رابطه دولت و جامعه از دیدگاه مارکس
- ۹۴..... ۲-۳ سه تعبیر ساختاری از رابطه‌ی زیربنا و روبنا
- ۹۹..... ۳-۳ طبقات اجتماعی و دولت
- ۱۰۲..... ۴-۳ چارچوب جامعه‌شناسی سیاسی وبر
- ۱۰۴..... ۵-۳ الگوی خاص جامعه‌شناسی سیاسی وبر
- ۱۰۶..... ۶-۳ سیاست و سلطه‌ی سنتی
- ۱۰۷..... ۷-۳ سیاست و سلطه‌ی بوروکراتیک
- ۱۰۸..... ۸-۳ سیاست و سلطه‌ی کاریزمایی
- ۱۰۹..... ۹-۳ پلورالیسم
- ۱۱۲..... ۱۰-۳ الیتسم
- ۱۱۴..... ۱۱-۳ الگوی تکثر منابع و گروه‌های قدرت
- ۱۱۹..... ۱۲-۳ نظریه‌ی اصالت کارکرد
- ۱۲۰..... ۱۳-۳ نظریات تالکوت پارسونز
- ۱۲۳..... ۱۴-۳ شکاف‌های اجتماعی
- ۱۲۶..... ۱۵-۳ نیروهای اجتماعی
- ۱۲۶..... ۱۶-۳ جامعه‌شناسی سیاسی در سطح خرد و کلان
- ۱۲۸..... ۱۷-۳ عوامل مؤثر بر توانایی نیروها و گروه‌های اجتماعی
- ۱۳۰..... ۱۸-۳ نیروهای اجتماعی و احزاب سیاسی

- ۱۹-۳ مفهوم و ریشه‌ی تاریخی بورژوازی ۱۳۲
- ۲۰-۳ نقش اشرافیت و زمین داران در سیاست ۱۳۴
- ۲۱-۳ اشرافیت زمین دار در ایران ۱۳۷
- ۲۲-۳ نقش سیاسی دهقانان در ایران ۱۴۰
- ۲۳-۳ روحانیون، مذهب و سیاست ۱۴۲
- ۲۴-۳ دیدگاه مارکس در مورد مذهب ۱۴۴
- ۲۵-۳ نقش مذهب و سیاست در ایران ۱۴۵
- ۲۶-۳ نقش روشنفکران در سیاست ۱۵۰
- ۲۷-۳ نقش روشنفکران در ایران ۱۵۴
- ۲۸-۳ میلیتاریسم ۱۵۶
- ۲۹-۳ رژیم‌های دموکراتیک راست گرا و سیر تحول دولت در غرب ۱۵۹
- ۳۰-۳ نظام‌های محافظه کار سنتی ۱۶۱
- ۳۱-۳ لیبرال دموکراسی ۱۶۶
- ۳۲-۳ دموکراسی اجتماعی و دولت رفاهی ۱۶۸
- ۳۳-۳ بحران سرمایه داری و تکوین نئولیبرالیسم ۱۷۰
- ۳۴-۳ ویژگی‌ها و زمین‌های اجتماعی جنبش‌های فاشیستی ۱۷۱
- ۳۵-۳ دولت فاشیستی ۱۷۵
- ۳۶-۳ جامعه‌ی مدنی ۱۷۸
- ۳۷-۳ جامعه‌ی توده‌ای ۱۸۰
- ۳۸-۳ انواع جوامع سیاسی ۱۸۲

۱۹۱ فصل چهارم: گونه شناسی دولت ۱۹۱

- ۱-۴ شیوه تولید آسیایی / نظریه استبداد شرقی ۱۹۱
- ۲-۴ نظریه دولت پاتریمونیال ۱۹۳
- ۱-۲-۴ بررسی مفهومی ۱۹۳

- ۳-۴ پاتریمونیال و ماهیت دولت در ایران ۱۹۵
- ۴-۴ دولت مطلقه ۱۹۸
- ۱-۴-۴ بررسی مفهومی ۱۹۸
- ۲-۴-۴ نظریه دولت مطلقه رضاشاه ۲۰۱
- ۵-۴ دولت تحصیل دار/رانتیر ۲۰۲
- ۱-۵-۴ بررسی مفهومی دولت تحصیل دار ۲۰۲
- ۶-۴ چستی مدرنیته ۲۰۴
- ۷-۴ جامعه مدنی و فرهنگ سیاسی ۲۰۶
- ۱-۷-۴ جامعه مدنی چگونه جامعه‌ای است؟ ۲۰۶
- ۲-۷-۴ فرهنگ سیاسی ۲۰۸
- ۳-۷-۴ خلیقات ما ایرانیان ۲۱۰
- ۸-۴ رویکردهای جامعه شناسی طبقات ۲۱۸
- ۱-۸-۴ رویکرد اقتصادی ۲۱۸
- ۲-۸-۴ رویکرد لیبرالی-وبری ۲۲۰
- ۳-۸-۴ رویکرد کارگر گرایانه ۲۲۲
- ۴-۸-۴ رویکرد تلفیقی ۲۲۴
- ۹-۴ وضعیت طبقاتی جامعه ایران ۲۲۵
- ۱-۹-۴ عصر مشروطیت ۲۲۵
- ۲-۹-۴ جمهوری اسلامی ۲۲۸
- ۱۰-۴ طبقه متوسط جدید ۲۳۴
- ۱۱-۴ بازار و بازاریان ۲۴۰
- ۱۲-۴ تعریف مفاهیم ۲۴۱
- ۱۳-۴ کشمکش‌های سیاسی ۲۴۳
- ۱۴-۴ نیروها و سازمان‌های سیاسی در سال‌های پس از انقلاب ۲۴۵

فصل پنجم: احزاب و گروه‌های بنیادگرای اسلامی ۲۴۷

- ۱-۵ مقدمه ۲۴۷
- ۲-۵ احزاب بنیادگرا ۲۴۷
- ۳-۵ احزاب و گروه‌های لیبرال طبقه متوسط ۲۴۸
- ۴-۵ احزاب چپ‌گرای اسلامی ۲۴۹
- ۵-۵ احزاب و گروه‌های سوسیالیست و مارکسیست ۲۵۰
- ۶-۵ منازعات سیاسی و شکل‌گیری بلوک قدرت ۲۵۲
- ۷-۵ ویژگی‌های ایدئولوژیک دولت جامع القوا ۲۵۸

فصل ششم: گفتمان‌های سیاسی عمده در تاریخ معاصر ایران ۲۶۱

- ۱-۶ مقدمه ۲۶۱
- ۲-۶ گفتمان پاتریمونیالیسم سنتی ۲۶۱
- ۳-۶ گفتمان مدرنیسم مطلقه‌ی پهلوی ۲۶۳
- ۴-۶ گفتمان سنت‌گرایی ایدئولوژیک ۲۶۴
- ۵-۶ گفتمان دموکراسی ۲۶۶

فصل هفتم: آشنایی با برخی مفاهیم مهم در جامعه‌شناسی سیاسی (نظام سیاسی و دولت) ۲۶۹

- ۱-۷ مقدمه ۲۶۹
- ۲-۷ نظام سیاسی ۲۶۹
- ۱-۲-۷ طرز عمل نظام سیاسی ۲۷۰
- ۲-۲-۷ ساختار سیاسی ۲۷۰
- ۳-۲-۷ قدرت سیاسی ۲۷۱
- ۴-۲-۷ نهادها و سازمان‌ها ۲۷۲
- ۵-۲-۷ زیرمجموعه‌های نظام سیاسی ۲۷۳

- ۲۷۳ ۶-۲-۷ کار ویژه‌های نظام سیاسی
- ۲۷۵ ۳-۷ دولت
- ۲۷۶ ۱-۳-۷ چگونگی شکل‌گیری دولت‌های جدید
- ۲۷۷ ۲-۳-۷ انواع دولت
- ۲۷۹ ۳-۳-۷ تعریف دولت
- ۲۸۰ ۴-۳-۷ فرق دولت با نظام سیاسی
- ۲۸۰ ۵-۳-۷ ماهیت و سرشت دولت
- ۲۸۳ ۴-۷ وظایف دولت
- ۲۸۳ ۱-۴-۷ وظایف دولت در برابر عناصر متشکله خود
- ۲۸۴ ۲-۴-۷ وظایف دولت در قبال جامعه
- ۲۸۸ ۵-۷ کارکرد دولت
- ۲۸۹ ۶-۷ نظارت دولت
- ۲۸۹ ۷-۷ ساختار قدرت در دولت
- ۲۹۰ ۱-۷-۷ دارندگان قدرت
- ۲۹۲ ۲-۷-۷ دستگاه اداری دولت
- ۲۹۳ ۳-۷-۷ ساختار قدرت دولت در جامعه سنتی
- ۲۹۴ ۴-۷-۷ ساختار قدرت دولت در جامعه صنعتی

۲۹۷ فصل هشتم: احزاب و گروه‌های فشار

- ۲۹۷ ۱-۸ شرایط پیدایش و فعالیت احزاب سیاسی
- ۳۰۰ ۲-۸ تقسیم‌بندی‌های احزاب
- ۳۰۰ ۱-۲-۸ تقسیم‌بندی‌های مورس دوورژه
- ۳۰۲ ۲-۲-۸ تقسیم‌بندی ژان شارلو
- ۳۰۲ ۳-۲-۸ تقسیم‌بندی هوگ پورتلی
- ۳۰۲ ۳-۸ حزب فراگیر به مثابه‌ی نوع جدیدی از حزب

۳۰۳	۴-۸ کارهای ویژه احزاب سیاسی
۳۰۳	۱-۴-۸ کارویژه‌های آشکار احزاب
۳۰۴	۲-۴-۸ کارهای ویژه و پنهان احزاب
۳۰۶	۵-۸ عملکرد احزاب
۳۰۶	۶-۸ انواع نظام‌های حزبی و ریشه‌یابی آن‌ها
۳۰۷	۱-۶-۸ نظام‌های رقابتی
۳۰۹	۲-۶-۸ نظام‌های غیر رقابتی
۳۰۹	۷-۸ رابطه حزب واحد با دولت
۳۰۹	۸-۸ رابطه‌ی احزاب و سایر گروه‌های اجتماعی
۳۱۰	۹-۸ گروه‌های فشار
۳۱۰	۱۰-۸ تفاوت احزاب و گروه‌های فشار
۳۱۱	۱۱-۸ عناصر گروه فشار
۳۱۲	۱۲-۸ انواع گروه‌های فشار
۳۱۳	۱۳-۸ وسایل و مجاری فشار
۳۱۳	۱۴-۸ مراکز مورد فشار
۳۱۴	۱۵-۸ کار ویژه‌های گروه‌های فشار
۳۱۵	۱۶-۸ افکار عمومی
۳۱۶	۱۷-۸ رسانه‌های جمعی

۳۱۹ فصل نهم: افراد و شخصیت‌ها

۳۱۹	۱-۹ نقش روشنفکران در سیاست
۳۱۹	۲-۹ تعریف روشنفکران
۳۲۰	۳-۹ ویژگی‌های روشنفکران
۳۲۱	۴-۹ تاریخچه روشنفکری
۳۲۳	۵-۹ علایق اجتماعی و طبقاتی روشنفکران

- ۳۲۳ ۱-۵-۹ آرای مارکسیست‌ها
- ۳۲۴ ۲-۵-۹ مباحث علمی
- ۳۲۷ ۶-۹ نقش روشنفکران در زندگی سیاسی
- ۳۲۷ ۱-۶-۹ نقد نظام سیاسی
- ۳۳۰ ۲-۶-۹ مشارکت روشنفکران در زندگی سیاسی
- ۳۳۱ ۳-۶-۹ انزوا و کناره‌گیری از سیاست
- ۳۳۲ ۷-۹ انتقاد از روشنفکران و روشنفکری
- ۳۳۳ ۸-۹ تعریف از جامعه مدنی
- ۳۳۴ ۹-۹ جامعه توده‌ای
- ۳۳۴ ۱۰-۹ ویژگی‌های جامعه توده‌ای
- ۳۳۵ ۱۱-۹ تئوری‌های جامعه توده‌ای
- ۳۳۸ ۱۲-۹ تاریخچه شکل‌گیری جامعه‌شناسی سیاسی
- ۳۳۸ ۱-۱۲-۹ دولت مدرن
- ۳۳۹ ۲-۱۲-۹ مکتب پوزیتویسم
- ۳۴۰ ۳-۱۲-۹ مارکسیسم‌های ساختاری
- ۳۴۳ منابع

فصل اول

مفاهیم کلی جامعه‌شناسی سیاسی

۱-۱ جامعه‌شناسی سیاسی چه ویژگی‌هایی دارد؟

جامعه‌شناسی علمی است که به مطالعه رفتار اجتماعی می‌پردازد بحث جامعه‌شناسی سیاسی مطالعه رفتار اجتماعی و فهم اجتماعی است. بطوریکه رابطه جامعه و دولت از موضوعات مهم می‌باشد.

اما جامعه‌شناسی سیاسی به عنوان یک رشته از کجا پیدا شده است؟

از اواسط قرن نوزدهم به بعد رشته علوم سیاسی با تفکر مکتب پوزیتویسم... پیدا شد اولین دانشگاهی که به عنوان علم سیاست تاسیس شده در سال ۱۸۸۰ در کلمبیا می‌باشد. بطور کلی سه عرصه مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱- جامعه‌شناسی

۲- سیاست

۳- اقتصاد

جامعه‌شناسی سیاسی دو عرصه را مورد مطالعه قرار می‌دهد که جامعه و سیاست دو عرصه‌ای است که ارتباط آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جامعه‌شناسی سیاسی نه جامعه‌شناسی است و نه سیاست بلکه در آن به اجزاء جامعه با اجزاء سیاست نمی‌پردازند بلکه فرض بر این است که ارتباط اینها را مورد شناسایی قرار می‌دهیم.

کسانی که در ابتدا جامعه و سیاست و اقتصاد را مورد مطالعه قرار دادند افرادی مانند آگوست کنت، کارل مارکس، جان استورات میل، هربرت اسپنسر، امیل دورکیم، ماکس وبر و دیگران اینها همگی به نحوی به مطالعه جامعه و سیاست پرداخته‌اند.

این اندیشمندان در سه نقطه با هم مشترک بودند اولین نقطه مشترک اینکه اینها معتقد بودند علم اجتماع، علم اقتصاد و علم سیاست وجود دارد. امکان دارد علم سیاست داشته باشیم یعنی می‌توانیم مسائل سیاست را در قالب الگو و مدل طرح کنیم و به تشریح آن پردازیم و نظریه‌های فراگیر بسازیم یعنی نظریه‌ای بسازیم که در اکثر جوامع صدق داشته باشد.

نقطه دوم این است که اینها همگی راجع به جامعه خودشان صحبت می‌کنند مبنی بر اینکه جامعه در چه وضعیتی قرار دارد.

بیشتر متفکران راجع به گذار از ماقبل صنعتی به صنعتی صحبت می‌کنند نگران این هستند که جامعه اروپایی در حال تغییر است و در مورد تغییرات اینها صحبت می‌کنند.

۱-۲ تعریف جامعه‌شناسی سیاسی، علوم سیاسی، تفاوت این دو با هم

تاریخچه جامعه‌شناسی سیاسی

سه تحلیل عمده در ارتباط با جامعه‌شناسی سیاسی از (حیطه روش تحقیق)

۱- خرد

۲- میانه

۳- کلان

نظریه‌ها

۱- پوزیتویسم (اثباتی) کنت - سن سیمون

۲- مارکسیسم: کارل مارکس

مارکسیسم‌های ساختاری

۱- التوسر

۲- پولانزاس

۳- کلاوس اوفه

۴- رالف میلند

Contemporary Political Sociology of Iran and the West

Mohammad Javad Moradi

رابطه‌ی دولت و جامعه نخستین بار از دیدگاهی جامعه‌شناسانه بوسیله‌ی کارل مارکس مورد بررسی قرار گرفت. فلسفه‌ی سیاسی قرون جدید رابطه‌ی دولت و جامعه را برحسب افراد و حقوق و آزادی‌های فردی و آن هم از دیدگاهی تجویزی در نظر می‌گرفت. اما مارکس اعتقاد داشت که نقطه‌ی عزیمت تحلیل دولت مدرن را نمی‌توان در فرد یا رابطه‌ی او با دولت جستجو کرد. البته این برداشت به معنی نفی اراده و اهمیت فرد در تاریخ نیست لیکن مارکس تعبیر دیگری از فرد داشت. به گفته‌ی او «انسان موجودی انتزاعی نیست که در خارج از جهان منزل کرده باشد بلکه انسان همان جهان اجتماعی، دولت و جامعه است.» بدینسان افراد تنها در ارتباط با یکدیگر اهمیت و معنی می‌یابند. بنابراین در صحنه‌ی زندگی سیاسی و تاریخی همواره مجموعه‌ای از افراد که دارای روابط ساختاری و عینی معینی با یکدیگر هستند فعالیت می‌کنند؛ چنین افرادی طبقات اجتماعی را تشکیل می‌دهند. بنابراین موضوع جامعه‌شناسی سیاسی بررسی رابطه‌ی دولت با ساخت طبقات اجتماعی است. از این نظر ماهیت دولت مدرن بدون شناخت رابطه‌ی آن با طبقات اجتماعی ناممکن است. برای فهم نظریه‌ی مارکس درباره‌ی رابطه‌ی دولت و جامعه باید به زمینه‌ی کلی اندیشه‌ی او اشاره‌ای بکنیم. از دیدگاه مارکس که در مقابل دیدگاه ایده‌آلیستی هگل و دیدگاه ماتریالیست‌هایی چون فویرباخ قرار دارد، «پراکسیس» یا کار انسان در تاریخ بعنوان ترکیب عین و ذهن مهمترین عامل تعیین‌کننده و خلاق در جامعه و تاریخ است.

ISBN : 978-600-994-645-7

